

vilde være meget begejstrede, for at forsøge en Tiendafløsning, og det glæder mig, naar det ærede Medlem mener, at det vil virke saaledes; at Tiendeherne ville gøre, hvad de formaa, for at komme til en Forstaaelse om en frivillig Afløsning. Derimod mente det ærede Medlem, at Tiendeejerne ville svare, at de ikke ville gaa til en Afløsning, med mindre de vilde faa Tienden godtgjort med det 25-dobbelte. Hvorfra det ærede Medlem hed det, kan jeg ikke sige noget om; men det er et stort Spørgsmaal, om hans Paastand er rigtig. Jeg tror, som anført i mit første Foredrag, at under de nuværende Forhold er der sikkert mange Tiendeejere, som ere tilbøjelige til at sælge deres Tiende paa rimelige Vilkaar, og jeg har den Overbevisning, at der sikkert i mange Tilfælde vil opnaaes saadanne Overenskomster om Værdien af Tienden, saa at Tiendeherne ikke ville komme til at svare, synderlig mere i aarlige Uddrag og Forrentning af den Gæld, de paatog sig ved Tiendens Afløsning, end de nu svare ved Udredelsen af Tienderne, og kan det lykkes, og jeg haaber, at det i mange Tilfælde vil lykkes, er det uden for al Tvivl, at de inden for en rimelig Tidsgrense kunne frigøre deres Ejendom for en ubehagelig Byrde, som Tienden er. Det undrede det ærede Medlem, at der var Bønder, der vare Medforslagsstillere; men det undrer ikke mig. Jeg har en Gang henvist det ærede Medlem til, hvad der er vedtaget paa Agrarmødet i Odense, men han siger, at han ikke har set mere derom, end hvad han har læst i et Blad om, at en Bonde, en tidligere Rigsdagsmand, var optraadt paa Mødet som Forsvarer for en Tvangsafløsning. Jeg skal dog erindre det ærede Medlem om, at der paa samtlige Medlemmers Bladser er omdelt en Skrivelse fra Bestyrelsen for det paa-gældende Agrarmøde, hvori den tilraader frivillige Overenskomster med Hensyn til Tiendens Afløsning. Jeg skulde dog tage meget fejl, om det ærede Medlem ikke havde adskillige Venner mellem Bønderne, som have deltaget i dette Møde, og det ærede Medlem bør da rette sin Bebrejdelse til dem, og ikke blot til de Medlemmer her i Salen, som trods det, at de ere Bønder, ere gaaede med som Forslagsstillere til det foreliggende Forslag.

Det ærede Medlem bebrejdede mig, at jeg i et foregaaende Møde havde udtalt min Forundring over, at han selv kunde gaa med til Statslaan, og nu siger det ærede Medlem, at jeg ogsaa i dette Forslag er gaaet med til at give Bemyndigelse til at optage saadanne Laan. I saa Henseende ere vi altsaa ligestillede, og der er kun den Forskel, at det er det ærede Medlem, der

først har stiftet Standpunkt fra i Hjør, men det er for øvrigt et Forhold, som jeg ikke videre skal opholde mig ved. Dette Forhold kan selvfølgelig kun ordnes ad den Vej, Forslaget antyder. Naar ærede Medlemmer, f. Eks. min ærede Sidemand til venstre (Jungersen), det ærede Medlem fra Røge (Alberti) og det ærede Medlem fra Odder (Leth-Espensen) have ønsket, at Staten skulde bringe større Ofre end dem, der fordres i det foreliggende Lovforslag, skal jeg kun sige, at kunne de ærede Medlemmer med deres Indflydelse bevirke, at Statskassen vil bringe større Ofre end her fordres til Gunst for Tiendeherne, kunne de selvfølgelig paaregne Forslagsstillernes Støtte; men jeg tror ikke, det kan nytte at opstille Fordringer, om hvilke man kan sige sig selv, at de ere uigennemførlige; thi da vil man ikke komme videre end hidtil. Naar min ærede Sidemand til venstre (Jungersen) mente, at man i dette Forslag havde taget mere Hensyn til Tiendeejerne end Tiendeherne, forstaar jeg ikke, hvorledes han faar det ud af Lovforslaget. Det er nemlig overladt til Tiendeherne selv at varetage deres egne Interesser, og man kan da være overbevist om, at ingen gaar til en Tiendafløsning, naar det virkelig skulde vise sig, at de Fordringer, der stilles til dem, ville være urimelige. Det ærede Medlem mente, at de mindre bemidlede vilde særlig faa deres Byrder forøgede efter denne Lov. Det ser jeg ikke, jeg tror det ikke. Naar det ærede Medlem dernæst mente, at en Vedtagelse af denne Lov vilde bevirke, at man ikke senere kunde faa en Forandring i dette Forhold, saa er jeg heller ikke enig med det ærede Medlem deri. Forslagsstillerne have foreslaaet, at denne Lov kun skal gælde i 5 Aar, netop for at Lovgivningsmagten, naar de fem Aar vare omme, kunde staa frit over for dette Spørgsmaal; man vil da i dette Tidrum have indvundet adskillige Erfaringer, og dersom det da viser sig, at man ikke kan komme videre ad den Vej, eller det viser sig, at man maa gribe til andre Foranstaltninger, vil denne Lov ikke kunne forlænges, og Lovgivningsmagten staaar da frit over for det Spørgsmaal, om der er Anledning til at træffe andre Bestemmelser. For Resten undrer det mig, at det ærede Medlem for Ringkøbing Amts 1ste Valgkreds (S. C. Christensen) i dette Forhold har mere Tillid til Tvang end til Frivillighed. Det ærede Medlem sympatiserer ubeløkkende kun med en Tvangsafløsning; men jeg tror, det er værdt at prøve, om man ikke ad Frivillighedens Vej kan naa et godt Stykke fremad; thi ad Tvangsvejen — det